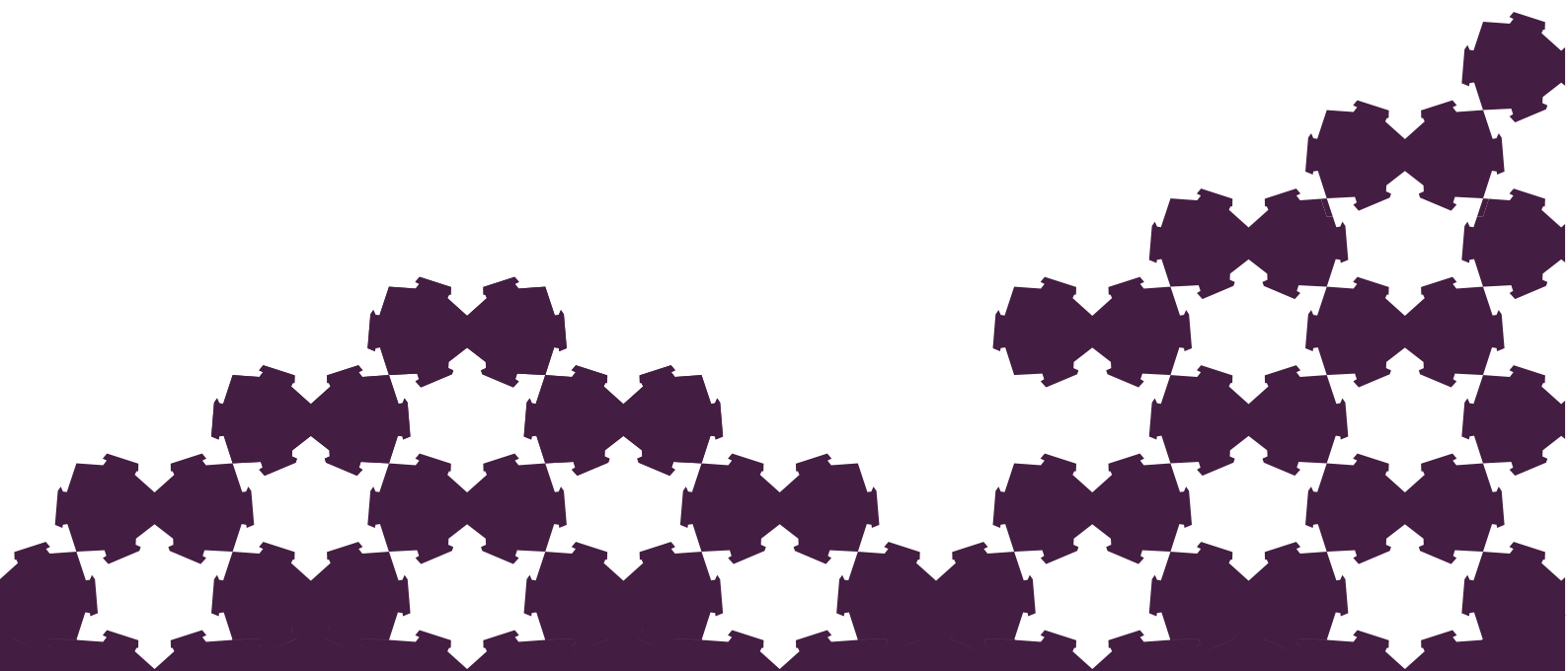

15 oktober 2020

Paragraaf

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

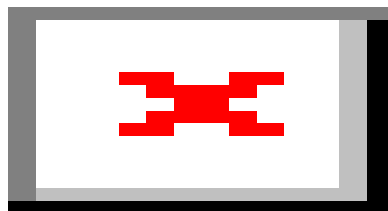
Door inzicht in de risico's is de organisatie in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's die gerelateerd zijn aan toekomstige activiteiten, in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's te verkrijgen, worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Gooise Meren in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp de applicatie NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem), waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 99 grote risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

Financieel

$X > € 1.000.000$		2	2	2	2
$€ 500.000 < X < € 1.000.000$	2	2	4	2	
$€ 100.000 < X < € 500.000$	1	9	16	7	9
$€ 10.000 < X < € 100.000$	4	9	6	3	4
$X < € 10.000$					
Geen financiële gevolgen of PM	4	5	2	1	1
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg en het percentage dat aangeeft hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg. Dit zijn dus de tien risico's die mogelijk de grootste verwachte financiële impact hebben. In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Programmabegroting 2020) nieuw of ongewijzigd is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	Wijziging
1	Pandemie COVID-19: De coronacrisis heeft een grote impact op de gemeentelijke financiën, maar de hoogte ervan is nog onzeker. Op basis van een impactanalyse zijn er diverse risico's van de coronacrisis doorgerekend. Financiële risico's aan de opbrengstenkant: vermindering parkeergelden, mislopen van leges, toeristenbelasting en precario. Risico's voor hogere uitgaven zien we met name bij de inkomensondersteuning (uitkeringen) en in het Sociaal domein.	Verminderde inkomsten en verhoogde uitgaven	26,3%	N
2	Bouwkosten: Aanbestedingen van het werk / te realiseren werk vallen hoger uit.	Budget/krediet overschrijding	20,39%	O
3	Project Crailo: Het niet behalen van een positief resultaat van de grondexploitatie. Totale risico afgeleid uit de risicoanalyse van de grondexploitatie (maart 2020) en gecorrigeerd voor het deel van Gooise Meren in de Crailo B.V. (45%).	Verminderde inkomsten	7,23%	O
4	Krijgsman: Door de KNSF is een arbitragezaak aangespannen over een aantal onderdelen van de Vaststellingsovereenkomst (VOK) die de gemeente en de KNSF/ Krijgsman in 2014 hebben gesloten. De arbitragezaak is nog lopende. Er is inmiddels een tussenvonnis en een eindvonnis wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2021. De Gemeenteraad zal over de stand van zaken vertrouwelijk worden geïnformeerd.	Budgetoverschrijding	3,44%	N
5	Goois Natuurreservaat (GNR): Mogelijke uittreding Amsterdam en Provincie Noord-Holland	Verhoogde bijdrage van de gemeente	3,11%	O
6	WIKRO leiding: Claim van AGV wordt door de rechter toegewezen en de gemeente is aansprakelijk voor verdragingschade.	Vertragingschade	2,76%	O

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	Wijziging
7	Krijgsman: Hoge kosten Toerit voor te realiseren bruggen over de Trekvaart	Budgetoverschrijding	2,60%	O
8	Juridische procedures en behandelen WOB-verzoeken.	Extra beslag op ambtelijke organisatie en rechtzaakkosten.	2,09%	O
9	Garantie- en vaststellingsovereenkomsten Gooiberg: Eigenaren van woningen op Gooiberg doen bij verkoop van hun woning een beroep op deze overeenkomst met de gemeente.	De gemeente dient per woning het verschil tussen de marktwaarde (onvervuild) en de verkoopprijs bij te passen inclusief taxatie- en veilingkosten.	2,09%	O
10	AVG (Algemene verordening gegevensbescherming): Het niet voldoen aan de regels van deze wet.	Mogelijke boete van het AP (Autoriteit Persoonsgegevens)	1.15%	O

Ten opzichte van de risico-inventarisatie bij de Programmabegroting 2020 is de totale financiële impact van de financiële risico's afgenomen van € 43.571.500 naar € 40.021.400. Door het wegvallen van de rechtszaak op precario van kabels en leidingen en het toevoegen van een aantal COVID-19 risico's is de totale omvang van het risicobedrag weinig veranderd.

Voorgedaan risico:

- Hogere bouwkosten: Vanwege hogere inschrijvingen bij aanbestedingen en extra duurzaamheidseisen
- Jeugd/Wmo: De invoering van het abonnementstarief Wmo heeft een grote invloed gehad op de overschrijding van het Wmo budget. De overschrijding op het budget Jeugd wordt veroorzaakt door een toename van het aantal jongeren dat een beroep doet op de Jeugdwet. Daarnaast hebben deze jongeren steeds vaker zwaardere en duurdere vormen van hulp en ondersteuning nodig.
- Gemeentefonds/Algemene uitkering: De inkomsten vanuit het gemeentefonds zijn gekoppeld aan de uitgaven van het Rijk. Door wijzigingen in de uitgaven van het Rijk heeft dit ook geresulteerd in een lagere uitkering uit het gemeentefonds voor 2019. Dit risico is er elk jaar. Er zijn plannen vanuit het Rijk om de maatstaven voor de verdeling van het gemeentefonds te wijzigen vanaf 2021-2022. Dit kan nog grote gevolgen hebben voor de algemene uitkering, maar hier zijn nog geen definitieve uitspraken over gedaan.

Vervallen risico:

- De indiener van de rechtszaak over de precariobelasting op kabels en leidingen van de afgelopen jaren heeft deze ingetrokken en het risico is daarmee definitief komen te vervallen.
- Wmo/jeugd: Mogelijke overschrijdingen op de budgetten van de Wmo en Jeugd blijven aanwezig, voor een deel zijn deze risico's meegenomen bij de effecten van de Coronacrisis en vallen daarom afzonderlijk buiten de top 10.

Nieuw in top 10:

- **Pandemie COVID-19:** Tijdens het opmaken van de jaarrekening is een pandemie uitgebroken vanwege het coronavirus/COVID-19. Dit heeft ook impact op de gemeente Gooise Meren. De risico's en beheersmaatregelen die hiermee gepaard gaan zijn al voor een groot deel door de gemeente in kaart gebracht. De focus ligt in eerste instantie op de kritische processen rond dienstverlening, bedrijfsvoering en communicatie. De totale impact en maatregelen op de lange termijn zijn nog aan verandering onderhevig, mede afhankelijk van de duur van de pandemie en eventueel nog verder gaande landelijke maatregelen.

Onzeker is nog hoe de effecten en genomen maatregelen zich financieel vertalen. Op basis van een impactanalyse zijn er diverse risico's van de coronacrisis doorgerekend. Financiële risico's aan de opbrengstenkant: vermindering parkeergelden, mislopen van leges, toeristenbelasting en precario. Risico's voor hogere uitgaven zien we met name bij de inkomensondersteuning (uitkeringen) en in het Sociaal domein.

Buiten de financiële doorrekening van de risico's vallen de beleidskeuzes die gemaakt kunnen worden om inwoners, organisaties en bedrijven te ondersteunen. Deze keuzes kunnen ook nog een financiële impact hebben (bijvoorbeeld: kwijschelding, verhoging subsidie, etc.).

In de Voortgangsverslagen worden de effecten voor 2020 meegenomen en de meerjareneffecten worden op basis van een scenario-analyse meegenomen bij de Perspectiefnota 2021.

- **Hogere bouwkosten:** Naast de onderwijshuisvesting is de verwachting dat ook bij onderhoud en nieuwe projecten de bouwkosten hoger kunnen uitvallen dan geraamd. Ondanks hogere ramingen zijn de inschrijvingen op aanbestedingen lastig in te schatten met de huidige marktomstandigheden.
- **Krijgsman:** Dit project is weer terug in de top 10 vanwege een aangespannen arbitragezaak en de mogelijke gevolgen van een nadelige uitspraak voor de gemeente.

Beheerplannen:

In 2019 constateren we dat de calculaties onder sommige projecten niet meer actueel zijn. Tevens zien we in de voorzieningen voor de kapitaalgoederen meerdere mutaties (vrijval dan wel dotaties) die wijzen op het niet meer in de pas lopen van de noodzakelijke werkzaamheden met de onderliggende beheerplannen. Omdat de beheerplannen alle een relatief korte looptijd hebben en dus in de komende jaren herijkt moeten worden, kunnen hier financiële risico's ontstaan. In de voortgangsrapportage en de perspectiefnota zal over de actuele stand van zaken gerapporteerd worden.

Weerstandsvermogen

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat bij een betrouwbaarheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 9.388.826.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen. In gemeente Gooise Meren is een aantal reserves dat (ten dele) herbestemd kan worden. In totaal bedrag van € 41.940.046.

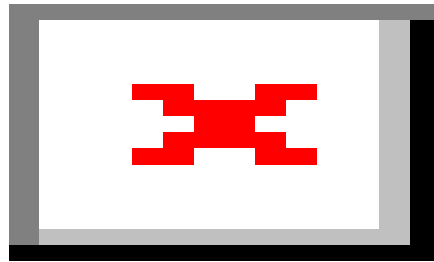
Beschikbare weerstandscapaciteit

2020

Algemene reserve per 1 januari 2020	€ 33.017.788
Onbenutte belastingcapaciteit 2020	PM
Stelpost onvoorzien	€ 50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	€ 8.872.257
Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 41.940.046

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten, ook wel 'ratio weerstandsvermogen', wordt in onderstaande figuur weergegeven, waarbij het van belang is dat de beschikbare capaciteit groter is dan de benodigde capaciteit.

[1] Exclusief onbenutte belastingcapaciteit

Om te weten of de berekende ratio een 'uitstekend' of 'onvoldoende' vermogen aangeeft, wordt onderstaande normtabel gebruikt van de Universiteit Twente. De ratio van Gooise Meren valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Tabel Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4- 2.0	ruim voldoende
C	1.0- 1,4	voldoende

D	0,8- 1.0	matig
E	0,6- 0,8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening
Netto schuldquote	71,3%	69,0%	
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71,2%	68,9%	
Solvabiliteitsratio	26,1%	26,2%	
Structurele exploitatieruimte	2,6%	-0,7%	
Grondexploitatie	1,0%	1,1%	
Belastingcapaciteit	111,0%	107,4%	

De hieronder gebruikte categorieëningeling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden, zoals die bij stresstesten voor 100.000+ gemeenten worden gehanteerd.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast vermindert met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

Door vertraging in de geplande forse investeringen (met name onderwijshuisvesting en herinrichtingen) blijft het risico laag.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en

Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

Met 24% valt Gooise Meren onder categorie B. Door het treffen van een verliesvoorziening voor de grondexploitatie Bredius is het eigen vermogen en dientengevolge deze ratio gedaald.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is onder 0% en dus gekwalificeerd als zeer risicovol. Omdat een structureel en reëel sluitende begroting ons uitgangspunt is voor een financieel gezonde gemeente Gooise Meren, bevestigt dit kengetal dat de ruimte voor structurele extra uitgaven beperkt is.

Grondexploitatie risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 4,4% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is. De toename is het gevolg van de toevoeging van de grondexploitatie Bredius.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol

Categorie B = 95-105% matig risico

Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 103% valt Gooise Meren onder categorie B, matig risico. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen iets hoger dan gemiddeld in Nederland en dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde, die zorgen voor een gemiddeld hogere OZB (onroerendezaakbelasting). Het percentage van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland.

De lokale heffingen en belastingen kunnen nog worden verhoogd en daardoor zien wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is.